

KLAGANDE OCH MOTPART

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Ombud: Jur.kand. David Wedberg
Advokatbolaget Wallin & Söderberg AB
Dragarbrunnsgatan 44
753 20 Uppsala

MOTPART OCH KLAGANDE

Försäkringskassan

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Uppsalas dom den 31 maj 2016 i mål nr 26-15,
se bilaga A

SAKEN

Återkrav av assistansersättning

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Med bifall till Försäkringskassans överklagande upphäver kammarrätten förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 10 november 2014.
 2. Kammarrätten avslår [REDACTED] överklagande.
-

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar i första hand att hon helt ska befrias från krav på återbetalning. För det fall kammarrätten finner att återbetalningsskyldigheten ska kvarstå, yrkar hon att det i vart fall föreligger skäl att efterge kravet helt eller delvis. Hon anför i huvudsak följande. Förvaltningsrätten har fattat ett korrekt beslut i fråga om ramen för vad som faktiskt kan återkrävas av henne. Hon har inte tagit emot något mer än den faktiska nettolönen och kan därför enligt lag inte återkrävas på något annat belopp. Faktum kvarstår dock att hennes dotter ██████████ de facto vistats mer tid hos henne än vad som kommer till uttryck i underlaget. Hon och hennes sambo har tagit hand om ██████████ nästan dagligen och det motsvarar ungefär en tredjedel av den aktuella tiden. Hon har följt råd från sin omgivning och utifrån sin förmåga försökt att ge in så korrekta uppgifter som möjligt. Det har varit en mycket svår period för henne. Återkravet är oerhört betungande för henne. Med hänsyn till att hon redan från början haft en låg inkomst, att hon sedan tidigare fått svårigheter med sjukpenning och att hon på grund av dotterns behov inte kunnat arbeta i normal omfattning är det oskäligt betungande att hon får ett återkrav på den lilla inkomst hon haft. 108 kap. 9 a § andra stycket socialförsäkringsbalken, SFB, utgör det huvudsakliga momentet att rätta sig efter, även vid tillämpning av paragrafens tredje stycke. Det framstår som oskäligt att avsikten med regleringen har varit att återkräva potentiellt mer av förmyndare än av exempelvis assistansbolag. Det är i alla lägen oskäligt och inte i enlighet med lagstiftningens syfte att hon ska betala tillbaka ett större belopp än vad hon faktiskt mottagit. Det framstår som orimligt att hon ska betala tillbaka medel som hon inte haft kontroll över eller fått i sin besittning.

Försäkringskassan yrkar att kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut den 10 november 2014. Till stöd för sin talan anför Försäkringskassan i huvudsak följande. Frågan om vilket belopp som kan återkrävas med stöd av 108 kap. 9 a § SFB är

principiellt viktig och det saknas vägledande avgöranden. [REDACTED] är vårdnadshavare för [REDACTED] och har även varit anställd som assistent för sin dotter. Hon har skrivit under rapporter om utförd assistans och inte anmält att dottern varit placerad i ett boende av kommunen. Förvaltningsrätten har funnit henne återbetalningsskyldig för ersättning som hon har fått under perioden juli 2013 – maj 2014, men har begränsat det belopp som kan återkrävas till enbart vad som har utbetalats som lön till henne (nettolön).

Det är möjligt att återkräva hela det felaktigt utbetalda beloppet med stöd av 108 kap. 9 a § tredje stycket SFB. Hur det tredje stycket förhåller sig till paragrafens andra stycke har inte klargjorts i praxis. Det andra stycket begränsar, enligt kassans mening, inte möjligheten att återkräva enligt det tredje stycket.

För det fall 108 kap. 9 a § andra stycket SFB ska tillämpas, ska återkravet inte begränsas till nettolönen utan avse bruttolönen. Skattebeloppet har tillgodoräknats [REDACTED] via hennes skattekonto. Skatteverket kan efter omprövning betala ut den skatt som arbetsgivaren har betalat in till hennes skattekonto. I regelverket finns inget undantag för återkrav av skattebelopp som medför att Försäkringskassan endast skulle kunna återkräva en nettoutbetalning. Det skulle också vara orimligt att en felaktig utbetalning skulle leda till att en enskild person får behålla en del av det felaktigt utbetalade beloppet. Det faktum att [REDACTED] har förorsakat de felaktiga utbetalningarna är ett starkt skäl mot eftergift.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten anser lika med förvaltningsrätten att grund för återkrav föreligger enligt 108 kap. 2 § SFB och att Försäkringskassan, med stöd av 108 kap. 9 a § första och tredje stycket SFB, har fått besluta om återkrav av

██████████ Vad gäller frågan om vilket belopp som kan återkrävas av ██████████ gör kammarrätten följande bedömning.

Utbetalning av assistansersättning sker månadsvis med visst belopp för det antal beviljade assistanstimmar som assistans har beviljats. Om den försäkrade inte har använt hela ersättningen för att köpa personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter ska denna ersättning betalas tillbaka till Försäkringskassan. Återbetalning ska göras senast i samband med slutavräkningen (51 kap. 14, 15 och 20 §§ SFB).

Försäkringskassan får enligt 108 kap. 2 § SFB besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt SFB. Enligt 108 kap. 9 a § andra stycket SFB får återkrav av assistansersättning, mot någon annan än den försäkrade, uppgå till högst det belopp som denne tagit emot.

Enligt kammarrättens mening följer av ovan nämnda bestämmelser att Försäkringskassans återkrav får uppgå till högst vad som preliminärt har betalats ut av kassan med avdrag för den ersättning som inte har använts för att köpa personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter. Detta belopp är vad Försäkringskassan faktiskt har betalat ut och ██████████ tagit emot.

Av Försäkringskassans slutavräkningar för i målet aktuell period framgår att Försäkringskassan har betalat ut 894 895 kr för mycket i assistansersättning. Det är det belopp som Försäkringskassan har krävt att ██████████ ska betala tillbaka. Kammarrätten finner inte skäl att ifrågasätta Försäkringskassans framräknade belopp.

██████████ har gjort gällande att Försäkringskassan endast kan återkräva den nettolön (lön efter skatt) hon erhållit från assistansbolaget för arbetet som personlig assistent för sin dotter. Enligt kammarrättens mening följer emellertid av praxis att, när det gäller skyldighet att återbetala en

förmån, den ska omfatta förmånens bruttobelopp, dvs. förmånen före eventuellt skatteavdrag. Blir förmånen föremål för inkomstbeskattning är det förmånstagarens sak att genom en begäran om omprövning hos Skatteverket eller på annat sätt åstadkomma att det återbetalningspliktiga beloppet undantas från beskattning. När ett beslut om slutlig skatt inte längre kan omprövas kan förmånstagaren ansöka om resning för att kunna få ett återbetalt belopp undantaget från beskattning (jfr RÅ 1998 not. 42, Kammarrätten i Stockholms dom den 27 februari 2014 i mål nr 7791-13 och Skatteverkets ställningstagande den 5 maj 2011 ”Beskattning vid återkrav från Försäkringskassan eller arbetslöshetskassor”, dnr 131 353325-11/111). Återbetalningsskyldigheten ska därför inte begränsas till den nettolön som [REDACTED] erhållit.

När det gäller frågan om eftergift av återkravet konstaterar kammarrätten att [REDACTED] är ensam orsak till de felaktiga utbetalningarna och att hon enkelt hade kunna begränsa återbetalningsskyldigheten genom att anmäla de rätta förhållandena till Försäkringskassan. Vad hon anfört angående sin hälsa och sin ekonomiska situation utgör inte skäl för eftergift. Några andra skäl för eftergift har inte kommit fram i målet. Sammanfattningsvis anser kammarrätten därför att det inte föreligger skäl för att efterge någon del av kravet på återbetalning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 4).

Margareta Berg
kammarrättsråd
ordförande

Maria Braun
kammarrättsråd

Kent Ladvall
kammarrättsassessor
referent

/Sofie Furberg
föredragande

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UPPSALA**

DOM
2016-05-31
Meddelad i
Uppsala

Mål nr
26-15
Enhet 1

KLAGANDE

██████████ ██████████

Ombud: Jur.kand. David Wedberg
Advokatbolaget Wallin & Söderberg
Dragarbrunnsgatan 44
753 20 Uppsala

MOTPART

Försäkringskassan
Processjuridiska enheten, Stockholm
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Försäkringskassans omprövningsbeslut den 10 november 2014,
Diarienummer 46998-2014

SAKEN

Återkrav av assistansersättning

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet endast på så sätt att ██████████
██████████ förklaras återbetalningsskyldig för de medel hon tagit emot från sin
arbetsgivare som lön efter avdrag för skatt för sitt arbete som personlig assi-
stent för ██████████. Målet återförvisas till Försäkringskassan för
fortsatt handläggning och ny beräkning av återkravet.

Dok.Id 176499

Postadress
Box 1853
751 48 Uppsala

Besöksadress
Kungsgatan 49

Telefon
018-431 63 00

E-post: forvaltningsratteni uppsala@dom.se
www.forvaltningsratteni uppsala.domstol.se

Telefax
018-10 00 34

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan beslutade vid omprövning den 10 november 2014 att inte ändra sitt tidigare beslut att [REDACTED] som vårdnadshavare ska betala tillbaka 894 895 kr som [REDACTED] under perioden juli 2013 – maj 2014 har fått för mycket i assistansersättning. Beslutet motiverades i huvudsak enligt följande. Försäkringskassan har fått information från Sigtuna kommun om att [REDACTED] har haft ett permanent boende genom kommunen sedan april 2013. Under hela perioden har det kommit in räkningar och tidrapporter om utförd assistans, varför Försäkringskassan har gjort preliminära utbetalningar av assistansersättningen med beviljat antal timmar. Rätten till assistansersättning upphörde från och med maj 2013 eftersom [REDACTED] har varit placerad på Skattkistans korttidsboende sedan april 2013. [REDACTED] har lämnat oriktiga uppgifter angående utförd assistans och har underlåtit att anmäla att [REDACTED] flyttat till ett annat boende, vilket är ett starkt skäl mot att bevilja eftergift. Hon bedöms inte på grund av sin psykiska ohälsa ha haft skäl för att lämna oriktiga uppgifter om utförd assistans. Underlaget styrker inte att hon lever under en ekonomiskt svår situation. Försäkringskassan bedömer att [REDACTED] är återbetalningsskyldig och att det inte har framkommit några skäl för eftergift.

[REDACTED] yrkar i första hand att hon helt ska befrias från återbetalningsskyldighet och i andra hand att återkravet ska nedsättas till motsvarande 1 295 timmars ersättning. Till stöd för sin talan anför hon i huvudsak följande. Försäkringskassan har inte beräknat de inrapporterade timmarna korrekt och har inte utfört korrekta avräkningar vid utbetalningarna, vilket har medfört att utbetalningarna till assistansbolaget har gjorts med ett för högt belopp. Försäkringskassans beslut innehåller också felaktiga uppgifter. Då det inte har fungerat på korttidsboendet har [REDACTED] tillbringat en tredjedel av tiden hos familjen. Med hänsyn till [REDACTED]

hårt drabbade situation med migränliknande huvudvärk har hon tyvärr inte meddelat de ändrade förhållandena till Försäkringskassan. Hon har en svår ekonomisk situation då hon i princip står utan inkomst. Då sambor inte är underhållsskyldiga gentemot varandra är hennes sambos inkomster av perifert intresse i eftergiftsfrågan och han bedriver ingen näringsverksamhet. Hon har inte medvetet försökt sko sig på Försäkringskassans bekostnad. Det föreligger skäl för att efterge kravet på återbetalning eller att sätta ned återbetalningen till det faktiska belopp hon har mottagit. Det överstigande beloppet bör återkrävas från assistanssamordnaren.

Försäkringskassan vidhåller sitt beslut.

Förvaltningsrätten beslutade den 12 januari 2015 att Försäkringskassans beslut inte skulle gälla i avvaktan på förvaltningsrättens slutliga prövning eller till dess förvaltningsrätten beslutar annat.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Av 51 kap. 2 § socialförsäkringsbalken, SFB, framgår att en försäkrad som omfattas av 1 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, för sin dagliga livsföring kan få assistansersättning för kostnader för sådan personlig assistans som avses i 9 a § samma lag.

Enligt 106 kap. 24 § SFB lämnas assistansersättning inte för tid när den funktionshindrade vårdas på en institution som tillhör staten, en kommun eller ett landsting, vårdas på en institution som drivs med bidrag från staten, en kommun eller ett landsting, bor i en gruppbostad, eller vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS.

Av 108 kap. 2 § SFB framgår att Försäkringskassan ska besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt SFB, om den försäkrade eller, i förekommande fall, den som annars har fått ersättningen har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp genom att lämna oriktiga uppgifter, eller underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningskyldighet. Detsamma gäller om ersättningen i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

Av 108 kap. 9 a § SFB, som trädde i kraft den 1 juli 2013, framgår att Försäkringskassan får besluta om återkrav av assistansersättning från den försäkrades förmyndare, annan ställföreträdare eller den till vilken ersättningen har betalats ut enligt 51 kap. 19 § SFB i stället för från den försäkrade. Återkrav mot någon annan än den försäkrade får uppgå till högst det belopp som denne tagit emot.

Av lagens förarbeten framgår att återbetalningsskyldigheten för annan än den försäkrade är begränsad till det belopp som tagits emot för den försäkrades räkning. Den återbetalningsskyldige ska anses ha tagit emot medlen om han eller hon rent faktiskt uppburit medlen för den försäkrades räkning och kunnat disponera över dem. Att medlen t.ex. betalats till ett barns konto saknar betydelse för krav mot vårdnadshavaren, eftersom det bara är denne som kan disponera över ett sådant konto (se SOU 2012:6 s. 414).

Enligt 108 kap. 11 § SFB får den handläggande myndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt 108 kap. 2 – 10 §§ SFB om det finns särskilda skäl. De faktorer som kan behöva beaktas vid bedömningen av frågan om eftergift är bl.a. orsaken till den felaktiga utbetalningen, hur lång tid som har gått sedan utbetalningen, beloppets storlek och den återbetalningsskyldiges ekonomiska förhållanden, hälsa och försörjningsmöjligheter.

En individuell och sammanvägd bedömning av omständigheterna bör göras (jfr. Högsta förvaltningsdomstolens avgörande RÅ 2008 ref. 2).

Utredningen i målet

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande. [REDACTED] tillhör den personkrets som anges i 1 § 1 LSS och har erhållit assistansersättning från Försäkringskassan. Försäkringskassan fick i april 2014 information från Sigtuna kommun om att hon är placerad på ett boende genom kommunen. Enligt samtal den 8 maj 2014 med enhetschef vid det aktuella korttidsboendet har hon bott där permanent sedan april 2013. Hon har sedan dess varit hemma två gånger, från julafton till juldagen 2013 och från påskafton till påskdagen 2014. Under perioden april 2013 – april 2014 har det kommit in räkningar och tidrapporter till Försäkringskassan om att assistans har utförts om sammanlagt 2 249 timmar, vilka har undertecknats av [REDACTED]. [REDACTED] Ersättningen har utbetalats till Hela Sveriges Assistans AB som tillhandahållit två assistenter, [REDACTED] och hennes sambo [REDACTED].

I en skriftlig inlägga till Försäkringskassan har [REDACTED] anfört bl.a. följande. De har skickat in tidsredovisningar enligt ett rullande schema som delvis är inkorrekt från april 2013. De har dock medverkat med [REDACTED] vid bl.a. läkarbesök, tandläkarbesök samt storhelger som jul, påsk och födelsedagar i familjen. [REDACTED] har erhållit lön om 232 937 kr brutto och 176 465 kr netto från Hela Sveriges Assistans AB för den aktuella perioden. Hon är svårt sjuk i depression, psykiska besvär och kronisk Hortons huvudvärk. I inlagan redogörs även för familjens ekonomi.

Av ett läkarintyg daterat den 10 april 2013 framgår bl.a. att [REDACTED] [REDACTED] har regelbunden kontakt med vuxenpsykiatriska öppenvårdsmottagningen för depressions- och ångestbehandling.

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att det är ostridigt mellan parterna att [REDACTED] huvudsakligen bott på ett korttidsboende i Sigtuna kommun under perioden mars 2013 – april 2014. [REDACTED] har anfört att [REDACTED] vistats en tredjedel av tiden hemma. Förvaltningsrätten finner emellertid att det, utifrån vad som framkommit i målet, är sannolikt att [REDACTED] vistats på korttidsboendet under hela perioden mars 2013 – april 2014 med undantag för enstaka dagar. Denna omständighet innebär att det saknats laglig möjlighet att lämna assistansersättning för [REDACTED] under denna period. Detta innebär i sin tur att assistansersättning felaktigt utbetalats av Försäkringskassan. Vad [REDACTED] anfört motiverar inte någon annan bedömning i detta avseende.

Nästa fråga för förvaltningsrätten att ta ställning till är om Försäkringskassan haft möjlighet att återkräva den felaktigt utbetalda ersättningen av [REDACTED]

En första förutsättning för att kunna återkräva felaktigt utbetald ersättning är att den försäkrade eller den som annars fått ersättningen har orsakat att denna lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp. [REDACTED] har, i egenskap av vårdnadshavare skrivit under ett flertal tidsrapporter om utförd assistans och har dessutom underlåtit att informera om att [REDACTED] [REDACTED] befunnit sig på korttidsboendet. Mot denna bakgrund får hon anses ha orsakat att ersättningen felaktigt har lämnats. Hon var vid tillfället för den felaktigt utbetalda ersättningen vårdnadshavare och förmyndare för [REDACTED]. Grund för återkrav föreligger därmed och Försäkringskassan har således haft möjlighet att, med stöd av 108 kap. 9 a § SFB, rikta kravet mot henne. Det kan i detta avseende konstateras att [REDACTED]

██████████ skrivit på de räkningar som anger den sammanlagda assistanskostnaden, d.v.s. även de kostnader som hänför sig till ██████████. Hon har därmed orsakat att ersättningen lämnats felaktigt i sin helhet och inte endast för de timmar hon själv utfört arbete.

Beloppsmässigt begränsas möjligheten att återkräva belopp från annan än den försäkrade till det belopp som han eller hon tagit emot. I aktuellt mål har ersättningen betalats ut till Hela Sveriges Assistans AB och varken ██████████ eller ██████████ har således tagit emot någon ersättning direkt från Försäkringskassan. Indirekt har ersättningen emellertid kommit ██████████ till godo i form av lön för hennes arbete som personlig assistent för bolagets räkning.

De förarbeten som legat till grund för den lagändring som möjliggjort för Försäkringskassan att rikta krav mot andra än den försäkrade ger begränsad ledning i fråga om hur den aktuella situationen ska bedömas. Förvaltningsrätten finner dock att den huvudsakliga frågan är om, och i vilken mån, pengarna kommit ██████████ till godo på så sätt att hon kunnat fritt disponera över dessa. Det är därmed inte av avgörande betydelse att ersättningen inledningsvis betalats ut till hennes arbetsgivare. De pengar som ska anses ha tagits emot av henne är således den lön efter skatt (s.k. nettolön) hon erhållit från bolaget som kan härledas från hennes angivna arbete som personlig assistent för ██████████. Det får anses utrett att detta belopp är lägre än den sammanlagda felaktigt utbetalda ersättningen. Försäkringskassan har därmed inte haft fog för att kräva ██████████ på hela beloppet av den felaktigt utbetalda ersättningen.

██████████ har i sitt överklagande anfört att Försäkringskassan felaktigt beräknat det belopp som återkrävts. Förvaltningsrätten finner att den handling Försäkringskassan hänvisar till för denna beräkning är otydlig och att det inte klart framgår hur Försäkringskassan kommit fram till det

belopp som anges vara felaktigt utbetalt samt hur avräkningar har gjorts. Försäkringskassan har vidare i sitt beslut angett hur många assistanstimmar som redovisats under perioden april – juni 2013, trots att det i beslutet anges att den felaktigt utbetalda ersättningen för denna period inte återkrävs av [REDACTED]. Det kan således inte anses tillförlitligt utrett att det belopp Försäkringskassan angett som felaktigt utbetalt är korrekt uträknat. Det finns dock inte skäl för rätten att närmare beräkna vilket belopp som felaktigt utbetalats inom ramen för detta mål eftersom rätten ovan funnit att Försäkringskassan inte kunnat kräva [REDACTED] på hela det felaktigt utbetalda beloppet.

Förvaltningsrätten finner att det inte framkommit några omständigheter som motiverar att eftergift ska meddelas avseende återkravet. Vid denna bedömning har rätten särskilt beaktat att [REDACTED] medvetet angett felaktiga uppgifter under lång tid samt att det belopp hon slutligen kommer att återkrävas på, av allt att döma, väsentligen kommer att beräknas till ett lägre belopp i jämförelse med Försäkringskassans beslut. Vad som framkommit om [REDACTED] ekonomiska och personliga förhållanden samt hennes hälsa kan inte heller föranleda någon annan bedömning i denna del.

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att Försäkringskassan haft fog för att kräva [REDACTED] på delar av den felaktigt utbetalda ersättningen och att det inte finns skäl att meddela eftergift. [REDACTED] [REDACTED] kan dock, som angetts ovan, inte återkrävas på ett högre belopp än vad hon erhållit som lön efter avdrag för skatt. Förvaltningsrätten konstaterar att vissa inkomstuppgifter redovisats i målet. Det är dock inte möjligt att utifrån förevarande utredning närmare besluta om vilket belopp som ska återkrävas. Detta eftersom det inte framgår om [REDACTED] haft andra arbetsuppgifter för bolaget. Förvaltningsrätten finner att det inte heller är tillförlitligt utrett att de i målet angivna löneuppgifterna är korrekta. Mot

bakgrund av vad som nu anförts ska överklagandet bifallas endast på så sätt att [REDACTED] förklaras återbetalningsskyldig för de medel hon tagit emot från sin arbetsgivare som lön efter avdrag för skatt för sitt arbete som personlig assistent för [REDACTED]. Det ankommer på Försäkringskassan att beräkna detta belopp. Målet ska därför återförvisas till Försäkringskassan för fortsatt handläggning och ny beräkning av vilket belopp som, utifrån vad rätten ovan anført, kan återkrävas av [REDACTED].

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104/1A)

Eva Frånlund Althin
rådman

Nämndemännen Mikael Eriksson, Ulrika Jansson och Sten Arnekrans har deltagit i avgörandet.

Målet har handlagts av förvaltningsrättsnotarien Alexander Adamsson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom två månader** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om

de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

Sista dagen för överklagande är i regel den dag som genom sitt tal i månaden motsvarar den dag Ni fick del av beslutet. Om Ni fick del av förvaltningsrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om Ni fick del av beslutet en dag med ett tal i månaden som inte finns i slutmånaden löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag. Om Ni fick del av beslutet t.ex. den 31 juli måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 september.

Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom två månader* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

För en enskild klagande är sista dagen för överklagande två månader från den dag då han/hon fick del av kammarrättens beslut. Om klaganden fick del av kammarrättens beslut t.ex. den 30 juni måste skrivelsen med överklagande ha kommit in senast den 30 augusti. Om klaganden fick del av beslutet t.ex. den 31 juli, som inte har någon motsvarighet två månader senare, löper tiden i stället ut på slutmånadens sista dag, dvs. i det här exemplet den 30 september. Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nå för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.